

////////////////////////////////////

Versoepeling van de richtlijnen voor het Welzijnswerk, toe te passen vanaf 15 juni

Versie: 13 juli 2020 (aanpassingen zijn rood gemarkeerd)

////////////////////////////////////

Deze richtlijnen zijn van toepassing op alle sectoren met een erkenning vanuit de afdeling Welzijn en Samenleving van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het gaat dan om het aanbod van:

- de Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW), uitgezonderd de residentiële opvangcentra,
- de Instituten voor Samenlevingsopbouw,
- de Verenigingen Waar Armen het Woord Nemen.

1 SITUERING

Om het risico op COVID-19 in het Welzijnswerk te beperken, is u gevraagd om de dienstverlening in uw organisatie tijdelijk aan te passen. Via eerdere periodieke communicatie werden daartoe richtlijnen gegeven.

Rekening houdend met de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad op 3 juni 2020 kunnen voormelde voorzieningen **evolueren naar een normalisatie van de werkzaamheden vanaf 15 juni 2020**.

De richtlijnen die we in onderliggend document meegeven, zijn in overeenstemming met de exitstrategie van de Nationale Veiligheidsraad en werden gevalideerd door de Taskforce COVID-19 Zorg. We zetten op deze manier verdere stappen naar het “nieuwe normaal”.

Bij de organisatie van de hulp- en dienstverlening is een goed evenwicht tussen menselijkheid en veiligheid nodig. Een te restrictief beleid om de veiligheid te garanderen, houdt het risico in dat het menselijke uit het oog wordt verloren. Als alleen naar het warmmenselijke wordt gekeken, ontstaat een hoger risico dat veiligheidsmaatregelen niet worden toegepast. De hulp- en dienstverlening moet daarom in dit kader veilig georganiseerd worden en bijdragen aan de noden en behoeften van haar gebruikers.

We benadrukken dat we een algemeen kader creëren dat iedere sector en voorziening verder kan vertalen naar de eigen werking en situatie: wat zijn essentiële randvoorwaarden die vervuld moeten zijn? Waar mogelijk, wordt verder in detail getreden.

Het komt elke voorziening toe om – rekening houdend met de eigen inzichten, mogelijkheden en beperkingen – de strategie voor de terugkeer naar de normale werkzaamheden te bepalen. In voorliggende kennisgeving worden de algemeen geldende maatregelen die daarbij blijvend in acht moeten worden genomen vermeld.

Zoals steeds, staat een goed evenwicht tussen zorg en veiligheid daarbij voorop. Permanente aandacht dient daarom te gaan naar de verschillende vuistregels die de Nationale Veiligheidsraad naar voren schuift. Deze vuistregels nemen we mee op in dit document, alvorens we overgaan tot het bespreken van de richtlijnen voor de Welzijnssectoren.

Deze richtlijnen vervangen daarom alle eerdere richtlijnen, alsook wat over deze thema's werd aangegeven in verschillende voorgaande communicaties

We geven graag nog mee dat onze richtlijnen en draaiboeken steeds te vinden zijn via deze webpagina: <https://www.departementwvg.be/covid-19-richtlijnen-naar-welzijnssectoren>. Naast onze richtlijnen voor de welzijnssectoren, bundelt het Agentschap Zorg en Gezondheid alle richtlijnen voor zorgprofessionals en alle informatie m.b.t. COVID-19 op deze webpagina: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/corona-richtlijnen-voor-zorgprofessionals>.

2 BESLISSINGEN VAN DE NATIONALE VEILIGHEIDSRAAD

De algemeen geldende maatregelen zijn afgestemd op de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad.

Informatie over de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad vindt u op de website <https://crisiscentrum.be/nl>:

- [Beslissingen van 3 juni 2020 \(fase 3 van het afbouwplan\)](#)
- [Beslissingen van 24 juni 2020 \(fase 4 van het afbouwplan\)](#)

De beslissingen zijn gebaseerd op een aantal gouden regels die gelden voor alle burgers:

- *De hygiënemaatregelen blijven essentieel;*
- *Buitenactiviteiten krijgen waar mogelijk de voorkeur. Waar nodig worden ruimtes voldoende verlucht;*
- *Er worden extra voorzorgsmaatregelen genomen voor mensen die tot een risicogroep behoren. Er wordt een charter opgesteld voor ouderen die vrijwilligerswerk doen om hen meer duidelijkheid te geven over de activiteiten die ze veilig kunnen doen;*
- *De veiligheidsafstand van 1,5 meter blijft gelden, behalve voor mensen binnen hetzelfde gezin, voor kinderen jonger dan 12 jaar onderling en voor mensen met wie er nauwer contact is, d.w.z. de uitgebreide bubbel. Wie de veiligheidsafstand niet kan respecteren, moet een mondkapje dragen;*
- *Het is mogelijk om wekelijks met een gelimiteerd aantal¹ verschillende personen nauwer contact te hebben, bovenop de gezinsleden (= uitgebreide persoonlijke bubbel). Dit is een individueel recht. Deze personen mogen elke week veranderen;*
- *Georganiseerde sport- en nu ook culturele activiteiten onder begeleiding van een verantwoordelijke zijn beperkt², op voorwaarde dat de veiligheidsafstand worden gerespecteerd.*
- *Groepsbijeenkomsten worden beperkt in aantal³. Dit geldt voor alle bijeenkomsten, ongeacht of ze thuis of buitenshuis plaatsvinden (bijvoorbeeld in het park of op restaurant).*

---

¹ Vanaf 1 juli 2020 werd deze limiet op 15 personen gezet. De evolutie in de verdere beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad moet gevolgd worden.

² Vanaf 1 juli is het aantal beperkt tot 50 personen. De evolutie in de verdere beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad moet gevolgd worden.

³ Vanaf 1 juli is het aantal beperkt tot 15 personen, inclusief kinderen. De evolutie in de verdere beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad moet gevolgd worden.

3 DOORDACHTTE PLANNING

Zoals aangegeven onder hoofdstuk 1. Situering, bepaalt iedere individuele voorziening zelf wanneer een heropstart van de normale werkzaamheden mogelijk is.

Voor de heropstart van de normale werkzaamheden maakt de organisatie een concrete, dynamische en flexibele planning, waarbij nagedacht wordt over:

- Hoe de hulp- en dienstverlening zo veilig mogelijk kan worden verleend, rekening houdend met de nood van de gebruiker en zijn context, de oorspronkelijke werking en de mogelijkheden van de voorziening en het personeel;
- Het actueel aantal besmettingen in de brede populatie;
- De meest recente beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad.

De planning bevat een beschrijving van:

- De activiteiten die worden georganiseerd of in omvang gewijzigd (**wat**);
- **Hoe** deze activiteiten worden georganiseerd (methode), onder meer het ambulante aanbod, het groepsaanbod, de huisbezoeken, intern overleg, overleg met externe partners, ... die allen tot doel hebben social crowding te vermijden en maximaal de fysieke afstand te behouden;
- De **randvoorwaarden** die vervuld moeten worden, zoals de beschikbaarheid van persoonlijke beschermingsmiddelen, ...;
- De lokale mogelijkheden wat betreft **personeel, infrastructuur en werking**;
- De **periodieke evaluatie** van de activiteiten die georganiseerd worden.

4 PERIODIEKE EVALUATIE

De planning wordt minstens maandelijks geëvalueerd, evenals na wijziging van beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad. Waar nodig wordt de planning bijgestuurd, onder meer in functie van het bereiken van veiligheidsaspecten voor gebruikers en personeel.

5 COMMUNICATIE

Communiceer voldoende en helder over het (aangepast) aanbod en de genomen maatregelen waarbinnen dit zal plaats vinden naar

- alle medewerkers,
- betrokken gebruikers,
- verwijzers,
- andere hulp- en dienstverleners en voorzieningen waarmee men samenwerkt.

Werk ook een communicatie voor het brede publiek uit.

6 HET “NIEUWE NORMAAL”

Vandaag is nog niet bekend wanneer wetenschappers voldoende kennis over het COVID-19 virus zullen hebben en wanneer een adequate vaccinatie beschikbaar en voldoende toegankelijk zal zijn. Tot die tijd zal een gedrag volgens het “nieuwe normaal” nodig zijn.

6.1 PERMANENTE VUISTREGELS

De hygiënemaatregelen blijven essentieel. Wie ziek is, blijft te allen tijde thuis en men treft voorzorgsmaatregelen voor mensen die tot een risicogroep behoren.

Handen wassen of handalcohol gebruiken voor en na ieder gesprek. Handen wassen of ontsmetten is een effectief preventiemiddel. Hierover wordt gesensibiliseerd (naar medewerkers, vrijwilligers en gebruikers) en hierrond wordt voldoende materiaal voorzien (bv. handalcohol bij binnenkomst meteen aanbieden aan de gebruiker).

Waar mogelijk, krijgen buitenactiviteiten de voorkeur. Bij binnenactiviteiten worden ruimtes goed verlucht.

Het principe van de fysieke afstand van 1,5 meter blijft gelden voor wie niet tot hetzelfde gezin of tot dezelfde (sinds 8 juni uitgebreide) bubbel behoort en voor wie ouder is dan 12 jaar. Als deze afstand niet kan worden gegarandeerd, draagt men een mondmasker (zie [richtlijnen Sciensano m.b.t. gebruik van mondmasker](#)).

Georganiseerde groepsactiviteiten en activiteiten met externen kunnen plaatsvinden met respect voor bovenstaande afstandsregel.

6.2. INRICHTING VAN DE RUIMTE

- Het aantal personen gelijktijdig op één locatie wordt beperkt zodat de afstand van 1,5 meter gerespecteerd wordt. Het aantal personen (zowel gebruikers als medewerkers en vrijwilligers) dat tegelijkertijd aanwezig kan zijn, is afhankelijk van de grootte van de locatie. Per locatie wordt daarom vastgesteld hoeveel personen aanwezig mogen zijn.
- Materialen die moeilijk te ontsmetten zijn (zoals gestoffeerde stoelen, matten of tijdschriften in wachtzalen) worden verwijderd. Spreekruimtes en bureaus houdt men zo leeg en proper mogelijk.
- Men brengt, waar nodig en aangewezen, signalisatie aan, om de nodige afstand te kunnen handhaven en een vlotte circulatie door het gebouw te garanderen.
- Men brengt, waar nodig (bv. bij open balies), plexiglas aan om rechtstreeks contact met gebruikers te vermijden. Per locatie kan daarnaast bekeken worden of enkele gespreksruimtes kunnen uitgerust worden met plexiglas. De aanwezigheid van zulke ruimtes kan ook helpen als de gebruiker geen mondmasker aanheeft.

6.3. INDIVIDUELE AMBULANTE HULP- EN DIENSTVERLENING

Face-to-face activiteiten kunnen doorgaan. Er zijn dus geen restricties naar cliënten of activiteiten. De voorziening maakt zelf een inschatting van de meest aangewezen hulpverleningsvorm.

Afhankelijk van de noodzaak en haalbaarheid kunnen open permanenties worden georganiseerd.

6.2 GROEPSACTIVITEITEN

Aan iedereen wordt gevraagd om stipt op tijd te komen voor de groepsactiviteiten zodat contacten in de wachtzaal worden vermeden. Ook voor wachtzalen geldt immers dat er maar een beperkt aantal mensen wordt toegelaten.

Gesprekken en activiteiten vinden enkel plaats in lokalen die voldoende verlucht kunnen worden. De medewerkers ontsmetten tafel en deurklinken na elke gesprek of iedere activiteit.

Gaan er activiteiten door waarvoor materiaal gebruikt wordt, zoals bij bv. tuinieren of in een naaiatelier, dan kan het aantal deelnemers de hoeveelheid materiaal niet overschrijden. Materiaal wordt na elke activiteit gedesinfecteerd.

Specifiek voor wat kook- en keukenactiviteiten betreft, dienen volgende regels in acht genomen te worden. Daarbij wordt het protocol dat geldt voor de horecasector in acht genomen.

- Er mogen maximaal 10 personen aan een tafel zitten en tussen tafels moet 1,5 meter plaats worden voorzien.
- Iedereen blijft aan de eigen tafel zitten en verplaatst zich enkel naar en van zijn/haar tafel en de toiletten.
- De hygiënerichtlijnen worden duidelijk geafficheerd.
- Wie opdient, draagt een mondmasker. Uiteraard is ook handhygiëne cruciaal.
- Drink- en eetgerei worden in de vaatwasmachine gereinigd of met afwasmiddel afgewassen.
- Tafels en stoelen worden na elk gebruik ontsmet.
- Na de openingsuren worden de ruimte verlucht.
- In de keuken bewaakt men de veiligheidsnormen op vlak van afstand en hygiëne. Men bepaalt dus hoeveel personen zich in de keuken mogen bevinden en men draagt een mondmasker.
- Men zorgt ook voor de nodige afspraken rond het gebruik van materiaal: iedereen gebruikt persoonlijk materiaal en wast zelf af, of men deponereert het materiaal in een afwasmachine of wasbak met water en zeep. Materiaal wordt niet doorgegeven aan elkaar.

De Nationale Veiligheidsraad laat sinds 8 juni toe om groepsactiviteiten, ook in openlucht of op verplaatsing, te laten doorgaan **met 15 personen (vanaf 1 juli)**. Voor sport- en culturele activiteiten kan de groep uit maximaal **50 personen bestaan (vanaf 1 juli)**, begeleid door een verantwoordelijke. We vragen daarbij aandacht voor onderstaande aspecten:

- Men zorgt voor een goede communicatie naar de lokale overheid, politie en buurt en voorbijgangers, zodat duidelijk is dat het een georganiseerde activiteit betreft. Zo kan er bijvoorbeeld worden gewerkt met een affiche of met een banner die aangeeft welke activiteit, van welke organisatie, het betreft.
- Begeleide activiteiten, zoals sport of ook een culturele uitstap, zijn mogelijk mits inachtnaam van de algemene veiligheidsmaatregelen, maatregelen die gelden voor het openbaar vervoer (dragen van een mondmasker) en uiteraard maatregelen die kunnen gelden voor de specifieke setting die men bezoekt.

Hoewel activiteiten in de buitenlucht de voorkeur genieten, kunnen activiteiten ook binnen doorgaan. Men zorgt dan voor voldoende aandacht voor alle vuistregels, zoals een goede verluchting.

6.4. MOBIELE ZORG (HUISBEZOEKEN EN OUTREACHEND WERKEN)

- Elke medewerker die mobiele zorg verleent, voorziet zich van voldoende materiaal, zoals handalcoholgel, mondkmaskers, papieren zakdoekjes, ...
- Maak, indien mogelijk, een afspraak voor het huisbezoek en bel voorafgaandelijk aan een huisbezoek de betrokken persoon op. Informeer naar zijn gezondheidstoestand en deze van zijn huisgenoten. Wanneer de gebruiker en/of gezinsleden (vermoedelijk) besmet zijn met COVID-19 wordt het plaatsbezoek getaxeerd op zijn noodzakelijkheid en zo mogelijk geannuleerd en vervangen door een telefonisch of online contact.
- Beperk het huisbezoek in tijd, waar mogelijk laat je het doorgaan op terras/in de tuin, wandeling, drempelbezoek, ... Als je toch binnen gaat in de woning, vraag dan voldoende ventilatie (bv. deur open).
- **Draag bij het betreden van de woning steeds een chirurgisch mondkmasker.**
- Bij aanbellen van de hulp- en dienstverlener doet de gebruiker altijd minimaal een (zelfgemaakt) stoffen mondkmasker aan en houdt dit aan gedurende het huisbezoek. Geef deze informatie vooraf mee aan de gebruiker.
- Neem alleen het allernoodzakelijkste materiaal mee in de woning en gebruik enkel eigen materiaal.
- **Pas steeds handhygiëne toe (handen wassen met zeep of ontsmetten met handalcoholgel).**
- **Indien de gebruiker of één van zijn huisgenoten (vermoedelijk) besmet is, en de zorg niet kan uitgesteld worden of het niet wenselijk is om deze uit te stellen, kan de hulpverlener **uitzonderlijk** toch op huisbezoek gaan. Organiseer dit huisbezoek dan op het einde van de ronde of van de dag, na de bezoeken aan de niet-besmette personen. Respecteer steeds de minimale afstand (1,5 meter), geef extra aandacht aan handhygiëne en voorzie de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen:**
  - o Een chirurgische mondneusmasker voor de hulpverlener en bij voorkeur ook voor de (mogelijk) besmette persoon (indien niet voorhanden draagt de besmette persoon minimaal een stoffen mondkmasker);
  - o Eventueel een gezichtsmasker (faceshield) dat u ontsmet na elk gebruik;
  - o Indien fysiek contact of contacten op minder dan 1,5 meter onvermijdelijk zijn draagt u een beschermende schort met lange mouwen (wegwerpschort of, indien niet voorhanden, een katoenen schort die éénmalig wordt gebruikt en vervolgens wordt gewassen op 60°);
  - o Wegwerphandschoenen kunnen gebruikt worden bij contacten met een mogelijk besmet persoon. Doe deze af bij het verlaten van de woning, waarna u uw handen wast of ontsmet.
  - o Na het afleggen van een huisbezoek bij een (vermoedelijk) besmet persoon moet de kledij van de hulpverlener gewassen worden op minstens 60°C.

6.5. CONTACTOPSPORING

In het kader van mogelijk contactonderzoek, moeten de voorzieningen zicht hebben op alle personen die de voorziening hebben betreden (hulp- en dienstverleners, gebruikers, leveranciers, logistiek personeel, vrijwilligers, stagiairs, ...). Daartoe moet een registratiesysteem worden voorzien.

De informatie rond contactopsporing kan u [hier](#) vinden.

6.6. VENTILEREN EN VERLUCHTEN

Hoewel er geen sluitend bewijs is dat COVID-19 via de lucht wordt overgedragen, wordt het aanbevolen het voorzorgsprincipe toe te passen en extra voorzichtigheid aan de dag te leggen om verspreiding van infectieuze partikels in de lucht tegen te gaan. Daarom raadt het Agentschap Zorg & Gezondheid, in navolging van het advies van de Risk Assessment Group (RAG) en de Risk Management Group (RMG) in verband met ventilatie in het kader van SARS-CoV-2 (dd 29 mei 2020) aan om naast de algemene hygiënische maatregelen ook maatregelen op vlak van ventileren en verluchten te nemen.

Het [advies ventileren en verluchten tijdens corona uitbraak \(259 kB\)](#) beschrijft de maatregelen op het vlak van ventileren en verluchten en anderzijds advies over luchtzuivering en het gebruik van airco's en ventilatoren. Deze maatregelen gelden tijdens de corona-uitbraak in woningen en publiek toegankelijke gebouwen uitgezonderd ziekenhuizen en zorginstellingen waar grote groepen besmette personen verblijven.

7 TOT SLOT

Voorliggende kennisgeving heeft tot doel een duidelijk kader te bieden, met voldoende ruimte om de richtlijnen volgens de noden van de gebruikers van de individuele voorzieningen en hun context uit te werken, rekening houdend met de haalbaarheid voor de voorziening. De uitwerking van de richtlijnen kan daardoor inderdaad verschillend zijn.

Het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wil haar uitdrukkelijke dank en steun uitspreken aan alle betrokkenen. Het is ons bekend dat de directie en alle medewerkers van de voorzieningen met bijzondere uitdagingen werden en worden geconfronteerd. Het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zal daarom alles binnen haar mogelijkheden doen om de voorzieningen binnen de Welzijnssector daarbij zo goed als mogelijk te blijven ondersteunen.

8 CONTACTGEGEVENS

Als u specifieke vragen heeft over deze richtlijn, kan u contact nemen met de afdeling Welzijn en Samenleving van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, via welzijnsamenleving@vlaanderen.be of rechtstreeks met uw dossierbehandelaar:

Voorzieningen uit	Dossierbehandelaar	Telefoonnr.	E-mail
Limburg	Katelijne Janssens	02-553 07 41	Katelijne.janssens@vlaanderen.be
Vlaams-Brabant	Yonina Willemse	02-553 42 77	Yonina.willemse@vlaanderen.be
Brussel-Hoofdstad	Sabine Jakiela	02-553 07 67	Sabine.jakiela@vlaanderen.be
Antwerpen (stad)	Tom D'Olieslager	02-553 39 95	Tom.dolieslager@vlaanderen.be
Antwerpen (provincie)	Sofie Herroelen	02-553 33 46	Sofie.herroelen@vlaanderen.be
Oost-Vlaanderen	Annick Deblauwe	02-553 31 44	Annick.deblauwe@vlaanderen.be
West-Vlaanderen	Kristien Verbeken	02-553 33 16	Kristien.verbeken@vlaanderen.be